

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

У МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

15-16 вересня 2022 року

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

**МАТЕРІАЛИ
VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

15-16 вересня 2022 року

**Львів
2022**

УДК 005

ББК 94.3(0)

Перспективи розвитку сучасної науки та освіти матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 15-16 вересня 2022 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2022. – 32 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи розвитку сучасної науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються Перспективи розвитку сучасної науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ.....	4
<i>Антонюк Ю.І.</i> УПРАВЛІННЯ ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ.....	4
<i>Гоголь Ю.І.</i> ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ.....	6
<i>Захаров В.М.</i> ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ	8
<i>Прокопенко Н.В.</i> УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	10
ІСТОРИЧНІ НАУКИ.....	13
<i>Дрок Л.В.</i> ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ КАФЕДРИ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ОБОРОНИ УКРАЇНИ ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО	13
КУЛЬТУРОЛОГІЯ	17
<i>Майхрович Ю.І.</i> ВЕДИЧНІ ТА РУНІЧНІ СИМВОЛИ У ВІТЧИЗНЯНИХ СУБКУЛЬТУРАХ.....	17
МЕДИЧНІ НАУКИ	19
<i>Шнейдерман С.І.</i> ВІРТОПСІЯ ЯК ДОПОМІЖНИЙ МЕТОД СУДОВО-МЕДИЧНОГО ТА ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНОГО РОЗТИНУ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....	19
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	24
<i>Берега Т.П.</i> ОСОБЛИВОСТІ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	24
<i>Гарбуза В.А.</i> ТЕОРІЯ РОЗПОДІЛУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	26
<i>Данилюк О.О.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ	29
<i>Старков І.О.</i> ВИПЛАТА РЕПАРАЦІЙ. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ПИТАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	31

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

*Антонюк Ю.І.,
студент*

Київський національний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Інвестиції являють собою важливу категорію у забезпеченні структурних зрушень економіки, підвищуючи якісні показники господарської діяльності як на рівні регіону, так і цілої держави.

Термін «іноземні інвестиції» згідно Закону України «Про режим іноземного інвестування» трактується наступним чином: «іноземні інвестиції - цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку та (або) досягнення соціального ефекту»; а «підприємство з іноземними інвестиціями» - «підприємство (організація) будь-якої організаційно-правової форми, створене відповідно до законодавства України, іноземна інвестиція в статутному капіталі якого, за його наявності, становить не менше ніж 10 відсотків [1]».

Виділяють такі типи підприємств з іноземними інвестиціями [2]:

- дочірня компанія - підприємство, в якому інвестор контролює більше 50 % акцій;
- асоційована компанія - підприємство, де інвестор контролює не менше ніж 10 % голосуючих акцій, але не більше 50 %;
- підприємства-партнери - підприємства, які або взагалі не володіють акціями один одного, або володіють ними в кількостях, не достатніх для того, аби впливати в рамках відносин прямого інвестування, проте ці підприємства мають загальну материнську компанію.

Питання іноземного інвестування постає в багатьох закордонних країнах. Досліджуючи темпи зростання обсягу іноземних інвестицій в державах Третього Світу, можна сказати, що вони наразі стали не лише джерелами сировини, але й виробниками та споживачами високоякісної та високотехнологічної продукції. Інвестори створюють в цих країнах спільні або дочірні підприємства, а не лише експортують товари чи укладають ліцензійні угоди.

У умовах ринкової економіки роль інвестицій для України, зокрема іноземних, полягає не тільки в залученні цих самих інвестицій – фінансових чи капітальних, але й у запозиченні новітніх технологій, впровадженні інновацій, новітніх методів управління та розвитку висококваліфікованих трудових ресурсів – людського капіталу.

Інвестиції, будучи найважливішою економічною категорією, відіграють вагомую роль як на макро-, так і на мікрорівні, в структурних перетвореннях економіки, максимізації прибутків підприємств і на цій основі – у вирішенні багатьох соціальних проблем.

Найбільше інвестицій у 2021 році надійшло до таких регіонів України: Київської, Дніпропетровської, Харківської, Львівської, Одеської, Запорізької, Полтавської, Івано-Франківської областей та до м. Київ – 93,7% всіх залучених прямих іноземних інвестицій. Такий розподіл капітальних та прямих іноземних інвестицій в окремі регіони не є

рівномірним, наслідком чого є відмінність у соціально-економічному розвитку регіонів та подальше збільшення розриву у їх функціонуванні.

На 31 грудня 2021 року обсяг внесених з початку інвестування в економіку Закарпатської області прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) становив 376,6 млн. дол. США, що на 13,9 % менше обсягів інвестицій на початок 2014 року та в розрахунку на одну особу населення складає 300,0 дол. США.

301,8 млн. дол. США (80,1%) зосереджено на підприємствах промисловості, у т. ч. переробної. У підприємства з виробництва транспортних засобів внесено 111,6 млн. дол. США прямих інвестицій; виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 34,0 млн. дол. США; виробництво меблів, ремонт і монтаж машин та устаткування – 37,1 млн. дол. США. У транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності акумульовано 22,8 млн. дол. США (6,1%); операціях з нерухомим майном – 14,8 млн. дол. США (3,9%); тимчасовому розміщенні й організації харчування – 13,4 млн. дол. США (3,6%); у сфері оптової та роздрібної торгівлі [3].

Завдяки ефективному залученню іноземних інвестицій в регіон зростає продуктивність праці, створюються нові робочі місця, збільшуються доходи населення, зростає обсяг виробництва в окремих галузях економіки. Це позитивно відображається на соціальному рівні життя та підвищує регіональні фінансово-економічні показники.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України "Про режим іноземного інвестування" від 19.03. 1996 № 93/96-ВР. - [Електронний ресурс] //Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>
2. Корж М. А. Пряме іноземне інвестування в умовах фінансової глобалізації / М. А. Корж // Фінанси України. - 2011. - №12. - С. 61-76.
3. Статистичний збірник "Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності".- Головне управління статистики у Закарпатській області. За ред. Г. Д. Гриник. - Ужгород - 2015.

Гоголь Ю.І.,
студентка
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

Аналіз проблем та перспектив розвитку системи управління фінансовими ризиками підприємства мав за мету створення підґрунтя щодо формування цілісного механізму управління фінансовими ризиками підприємств в Україні. Базовими рекомендаціями з формування системи управління фінансовими ризиками на підприємствах є наступні:

- впровадити на підприємствах систему управління ризиками як елемент системи управління підприємством в цілому;
- створення інформаційної бази даних ризиків фінансової безпеки (для накопичення статистичної інформації щодо змін показників в динаміці);
- впровадити у практику роботи фінансових менеджерів підприємств технологій ризик-менеджменту;
- запровадити вибір оптимального рівня фінансової безпеки з використанням положень концепції компромісу між ризиком та прибутком;
- розробити та впровадити стратегію управління ризиками;
- запровадити документування кожного з виявлених ризиків з обов'язковою вказівкою найменування ризику, вірогідності та причин виникнення ризику, встановлення потенційного ступеню його впливу на фінансову безпеку підприємства тощо.

Такий механізм управління фінансовими ризиками містить наступні етапи:

- 1) виявлення можливих фінансових ризиків, зважаючи на сферу діяльності підприємства;
- 2) встановлення основних чинників, що обумовлюють реалізацію фінансових ризиків;
- 3) оцінювання імовірності виникнення цих ризиків, оцінка їх небезпечності, встановлення рівня та місця концентрації, визначення специфіки ризикових ситуацій;
- 4) прогнозування можливих обсягів, пов'язаних з реалізацією фінансових ризиків можливих втрат;
- 5) визначення меж „прийнятого” рівня фінансового ризику;
- 6) формування системи заходів з профілактики реалізації ризиків та попередження небажаних наслідків реалізації ризикових подій;
- 7) розробка та впровадження заходів з нейтралізації (мінімізації) фінансових ризиків, у випадку настання ризикової події та компенсації понесених втрат;
- 8) оцінка ефективності розроблених заходів;
- 9) встановлення відповідальності за ефективність впровадження заходів з управління фінансовими ризиками;
- 10) на основі постійного моніторингу діагностується рівень загрози банкрутства і при високому її рівні використовуються механізми антикризового фінансового управління підприємством [1].

Орехова К. В. та Кметик Л. М. провели аналіз особливостей нейтралізації фінансових ризиків підприємства в умовах фінансової кризи. Так, було здійснено порівняльний

аналіз методів нейтралізації фінансових ризиків. В ході дослідження було визначено прийнятний для фінансових менеджерів підприємств метод нейтралізації фінансових ризиків шляхом застосування методу аналізу ієрархії (MAI), сутність якого полягає у виборі оптимального варіанта розв'язання проблеми шляхом попарних порівнянь її декомпозиційних складових.

Результати проведеного дослідження дають змогу стверджувати, що для фінансових менеджерів підприємств найприйнятніший метод мінімізації фінансових ризиків. Це обґрунтовується тим, що він у тій чи іншій мірі відповідає майже всім висунутих експертами критеріям (надійності; узгодженості; впливу факторів зовнішнього середовища; ефективності; економності) [2].

Визначивши загальні принципи побудови механізмів управління фінансовими ризиками, в тому числі в умовах кризи, потрібно зупинитись на характерних особливостях управління фінансовими ризиками в окремих секторах економіки. Були виділені особливості управління фінансовими ризиками для банківського, будівельного, страхового, лізингового та фармацевтичного секторів економіки України.

Так, у банківському секторі особливо гостро постає проблема кредитного ризику, що займає домінуюче становище в системі банківських ризиків. Будівельна галузь, більше ніж будь-яка інша галузь економіки, пов'язана із виникненням фінансових ризиків. Джерелами їх формування можуть бути як дії інвесторів, забудовників, так дії спеціалізованих підприємств організації. За своїм походженням ризики в будівництві поділяють на такі основні групи: природні, зумовлені випадковими подіями та стихійними явищами, які не залежать від діяльності людини; антропогенні ризики, що виникають в наслідок різноманітної господарської та науково-технологічної діяльності людини.

Як внутрішній механізм нейтралізації фінансових ризиків страхові компанії використовують хеджування.

В той же час, поряд із суто фінансовими ризиками, для суб'єктів фармацевтичного ринку є ризики від прояву побічної дії лікарських засобів, виведення нового лікарського препарату на ринок та використання неефективних засобів його просування.

В свою чергу, ризики лізингової діяльності виникають двох типів: перший пов'язується з втратою або знищенням майна, яке є предметом лізингу, а другий вид ризику може проявитися в настанні тимчасової або постійної неплатоспроможності лізингодержувача. Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні особливостей управління фінансовими ризиками в інших секторах економіки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Захарова Н.Ю. Механізм управління фінансовими ризиками ігрових підприємств / Н.Ю. Захарова // Вісник СНАУ. - 2011. - Вип. 6/2. - С. 164-167
2. Орехова К.В., Кметик Л.М. Особливості нейтралізації фінансових ризиків підприємства в умовах фінансової кризи// Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць.2009. -№2. - С. 76-84

Захаров В.М.,
студент
Київський національний університет ім. Т. Шевченка

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

В умовах змін економічних умов розвитку бізнесу в Україні та у світовій глобальній економіці в цілому, значення фінансового аналізу набуває все більшого значення. Результати фінансового аналізу та фінансова звітність в цілому стала затребувана з боку як зовнішніх споживачів, так і менеджменту самої компанії. Розрахунки фінансової стійкості, ліквідності підприємства дозволяють оцінити не тільки рівень розвитку компанії, її надійність, а й оцінити перспективи і очікувані результати від реалізації різних управлінських рішень. Найчастіше інвестори при оцінці інвестиційних проєктів або рішень щодо вкладень в компанію орієнтуються на фінансові результати діяльності компанії в довгостроковому періоді, оцінюючи її надійність для фінансових вкладень.

Затребуваність фінансового аналізу незаперечна, що протягом вже багатьох десятиліть народжує все нові підходи аналізу, які могли б відповісти реальним потребам бізнесу. Протягом 19 століття різні методики аналізу діяльності бізнесу почали новий виток свого розвитку і значну роль в розробці сучасних підходів мали зарубіжні вчені. Драйверами нововведень в області аналізу були банки, які потребували ефективні інструменти аналізу і оцінки ліквідності компаній, використовуючи при цьому дані бухгалтерської звітності, які не володіють характером комерційної таємниці.

Збільшення потреб реального сектора економіки в оцінці власних фінансових і виробничих можливостей народжувало стимул для розробки нових систем показників оцінки ефективності роботи бізнесу. Однак, якщо почати з основ, то необхідно відзначити, що пильна увага до категорії «фінансовий аналіз» зумовила збільшення різних теоретичних підходів до даної категорії, які можуть бути розділені на дві основні групи.

Найбільш значущим представником першого підходу є О. Боулін [1], який розглядав фінансовий аналіз через призму комерційної компанії і відзначав дуальний характер даної категорії. На його думку, фінансовий аналіз одночасно це і визначення напрямку розвитку компанії, але і виявлення ключових проблем в її функціонуванні. Відповідно, фінансовий аналіз являє собою ключовий етап в управлінні фінансами організації, дозволяючи вирішувати поставлені завдання і прогнозувати зміни компанії в довгостроковому періоді часу.

На думку В.В. Ковальова фінансовий аналіз повинен розумітися в широкому сенсі і охоплювати всі розділи аналітичної роботи, які входять в систему фінансового менеджменту, тобто пов'язаний з управлінням фінансами суб'єкта господарювання в контексті навколишнього середовища, включаючи і ринок капіталу [3, с. 66]. Однак має місце зовсім інший підхід, згідно з яким фінансовий аналіз обмежується лише аналізом бухгалтерської звітності. Дану позицію розділяють вчені А.Д. Шеремет, М.І. Балканів, М.В. Мельник: «Фінансовий аналіз, який ґрунтується на даних бухгалтерської звітності та обліку проводиться самостійними суб'єктами економічного аналізу з метою підтвердження

стійкості свого фінансового стану» [2, с. 26], а також М.М. Селезньова і А.Ф. Іонова: «фінансовий (зовнішній) аналіз - складена частина фінансового обліку – обслуговує зовнішніх користувачів інформацією про організацію та ґрунтується на даних бухгалтерської звітності» [6, с. 200]. Ці вчені вважають, що аналіз фінансової діяльності ділиться на управлінський і фінансовий аналіз. Таким чином, інформаційна база, яка використовується як підстава для дослідження діяльності організації ширше для управлінського аналізу, ніж для фінансового аналізу. Це пояснюється тим, що управлінський аналіз необхідний для внутрішніх користувачів, якими є керівництво, адже саме воно зацікавлене в збільшенні прибутку за допомогою прийняття вірних рішень.

Підхід, який зводить фінансовий аналіз до аналізу фінансової звітності, не зовсім вірний, оскільки фінансовий аналіз не повинен складатися лише з аналізу звітності, а охоплювати всі можливі сфери економіки, які зможуть дати найбільш повне уявлення про існуючий стан підприємства, його місце на ринку.

На думку Л.Т. Гіляровської, «фінансовий аналіз є системою способів дослідження господарських процесів про фінансове становище підприємства та фінансові результати його діяльності, які складаються під впливом об'єктивних і суб'єктивних факторів, за даними бухгалтерської звітності та інших видів інформації» [5, с. 88]. У свою чергу, М.М. Удалова в своїй роботі зазначає, що фінансовий аналіз - «система спеціальних знань, що базується на законах розвитку і функціонування систем і спрямована на пізнання методології оцінки, діагностики та прогнозування фінансово-економічної діяльності підприємства» [4, с. 7]. Всі ці визначення зводяться до того, що фінансовий аналіз являє собою складний процес, що полягає в дослідженні, оцінці фінансового стану підприємства з метою прийняття управлінських рішень.

Таким чином, на наш погляд, таке визначення найбільш повно розкриває сутність цього поняття: фінансовий аналіз - це комплексне, системне вивчення фінансового стану організації з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів, що надає на неї вплив, з метою прогнозу рівня прибутковості капіталу організації, виявлення можливостей підвищення ефективності її функціонування. Однак це визначення можна доповнити тим, що вивчення здійснюється на основі доступних даних фінансового характеру.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Bowlin O.D., Martin J.D., Scott D.F. Guide to Financial Analysis. McGraw Hill, Inc., 1990.
2. Баканов М.І., Мельник М.В., Шеремет А.Д. Теорія економічного аналізу: Фінанси та статистика, 2005.536 с.
3. Барашьян В.Ю. Склад та видова ідентифікація комплексного аналізу в системі фінансового менеджменту // Вістник РИНХ.2011.№ 4.
4. Бердникова Л.Ф., Абдуллаєв Р.С. Роль економічного аналізу в підвищенні результатів фінансово-господарської діяльності організації // Економіка та управління.2010.№1.С.7.
5. Гіляровська Л.Т. Економічний аналіз: підручник для вузов. М.: Видавництво ЮНІТІ-ДАНА, 2001.
6. Татур С.К. Аналіз звіт та контроль виконання плану. Видавництво Госполітгиздат, 1940.

Прокопенко Н.В.,
студентка
Київського національного економічного університету

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Висока ефективність управління оборотними активами є головною умовою забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції, досягнення достатньої ліквідності підприємства, його платоспроможності і рентабельності. Тривалість виробничого, операційного та фінансового циклів є найважливішим індикатором ефективності управління оборотними активами, а тому потребує застосування менеджментом підприємства різних заходів, спрямованих на удосконалення та оптимізацію даних періодів діяльності.

Питання сутності фінансів підприємств, проблеми їх ефективного функціонування та раціонального використання ресурсів підприємств досліджували такі вчені, як: В.Л. Андрущенко, С.А. Буковинський, О.Д. Василик, Н.Т. Гуляєва, А.І. Даниленко, І.В. Зятковський, Г.Г. Кірейцев, М.Я. Коробов, В.І. Кравченко, А.М. Мороз, В.М. Опарін, А.М. Поддєрьогін, Г.О. П'ятаченко, М.І. Савлук, В.М. Федосов, С.В. Хачатурян та інші. Роботи вітчизняних та зарубіжних вчених містять всебічний аналіз питань сутності фінансів підприємств, проблем їх організації та функціонування. Разом з тим, основні принципи їх організації на рівні окремого підприємства, проблеми вдосконалення формування та використання фінансових ресурсів все ще залишаються актуальними і вимагають подальшого теоретичного та практичного обґрунтування.

Механізм управління операційним, виробничим та фінансовим циклами включає методи та інструменти аналізу, контролю, планування показників по всіх складових, які в свою чергу наповнюють систему управління операційною і фінансовою діяльністю підприємства, що безпосередньо формують його фінансовий результат в цілому.

Дотримання комплексу принципів раціональної організації виробничого процесу вможливає виконання всіх часткових процесів у найкоротший строк з мінімальними витратами живої праці, а також матеріальних ресурсів і коштів. Проте не завжди скорочення часу на виконання окремої операції веде до скорочення тривалості всього процесу, оскільки виникають великі перерви між операціями або частковими процесами. Однією з найважливіших вимог до раціональної організації є забезпечення найменшої тривалості виробничого процесу, тобто циклу виготовлення продукції [4, с. 171].

Важливість скорочення виробничого циклу визначається економічними інтересами продуцентів. Чим менша тривалість виробничого циклу, тим більше продукції за одиницю часу при інших рівних умовах можна випустити на підприємстві, у цеху або на дільниці; тим вище використання основних фондів підприємства; тим менша потреба підприємства в оборотних коштах за рахунок прискорення їх обертання; тим більше скорочується незавершене виробництво; тим вища фондовіддача і т. д.

У практичній діяльності підприємств скорочення тривалості виробничого циклу здійснюється одночасно за трьома напрямками: зменшення часу робочого періоду

(трудових процесів), скорочення часу природних процесів, усунення та зведення до мінімуму різних перерв. Це забезпечується двома шляхами:

- удосконалюванням техніки й технології;
- підвищенням рівня організації виробництва .

Розроблення заходів із скорочення виробничого циклу ґрунтується насамперед на принципах пропорційності, паралельності та безперервності.

Технологічний час і час перерв значно скорочуються в результаті удосконалювання конструкцій продукції, що випускається, підвищення рівня її технологічності, упровадження найбільш раціональних високоефективних технологічних процесів.

Під удосконаленням технологічних процесів розуміють їх комплексну механізацію та автоматизацію, упровадження швидкісних режимів різання, концентрацію операцій, яка передбачає багато інструментальну й багатопредметну обробку або суміщення в одному робочому циклі кількох різних технологічних операцій [3, с. 98].

Підвищення технологічності конструкцій виробів полягає у максимальному наближенні їх параметрів до вимог технологічного процесу та технічних і організаційних можливостей підприємства.

Скорочення трудомісткості технологічних операцій досягається шляхом використання досконалішого інструменту, заміни матеріалів, застосування ефективного спеціального та універсального оснащення тощо.

Зменшення тривалості транспортних і складських операцій може бути досягнуто в результаті перепланування устаткування на основі принципу прямоточності, механізації й автоматизації підйому та переміщення продукції за допомогою різних засобів.

Скорочення часу на контрольні операції досягається впровадженням передових методів і прийомів їх здійснення, використанням засобів механізованого та автоматизованого контролю, які вмонтовуються в устаткування, суміщенням із часом виконання технологічних, транспортних і складських операцій. Використання статистичних методів контролю якості продукції і регулювання технологічних процесів дає можливість перейти від суцільного контролю до вибіркового, знижуючи тим самим час контрольних операцій.

Скорочення часу міжопераційних перерв забезпечується переходом від послідовного до паралельно-послідовного і далі до паралельного руху предметів праці [2, с. 68]. Такому скороченню часу також сприяє організація цехів та дільниць за принципом предметної спеціалізації, яка територіально наближує різні стадії виробництва, спрощує й скорочує внутрішньозаводські та внутрішньоцехові маршрути руху заготовок і виробів. Підвищення паралельності виконання робіт скорочує технологічну трудомісткість і час на транспортування.

Час перерв може бути скорочений шляхом збільшення змінності роботи, раціоналізації відпочинку робітників, застосування ефективних систем оперативного календарного планування [1, с. 126].

Важливим аспектом діяльності підприємства є також управління фінансовим циклом, яке спирається на:

- систему управління товарними запасами;
- систему управління дебіторською заборгованістю;
- систему управління кредиторською заборгованістю.

Виходячи з цього, можна виділити такі три шляхи скорочення часу фінансового циклу:

- зменшенням тривалості виробничого циклу за рахунок оптимізації схеми закупівлі сировини, оптимізації виробничого процесу та зменшення часу знаходження готової продукції на складі;
- зменшенням терміну погашення дебіторської заборгованості за рахунок посилення кредитної політики, за умови, що це дозволяють ринкові умови;
- збільшенням терміну погашення тривалості кредиторської заборгованості за рахунок отримання відстрочки платежів постачальникам.

Оцінюючи динаміку тривалості складових операційного циклу і розробляючи стратегію управління циклом, необхідно враховувати, що вона відображає не тільки ступінь ефективності управління оборотним капіталом, а й об'єктивні процеси, що відбуваються на підприємстві, які можуть привести до збільшення операційного циклу. Зокрема, це може бути зміна номенклатури виробленої продукції, політики щодо формування запасів, кредитної політики тощо. У цьому випадку подовження циклів і, отже, зниження оборотності оборотних активів має компенсуватися збільшенням маржі, що в підсумку призводить до збільшення рентабельності інвестованого капіталу організації і не погіршує її позиції щодо створення вартості [4, с. 165].

При запровадженні заходів оптимізації виробничого, операційного та фінансового циклів, важливо пам'ятати, що скорочення тривалості окремих циклів не повинно призводити до зниження обсягів виробництва і реалізації продукції. Плануючи діяльність та визначаючи прогнозну тривалість складових циклів, необхідно враховувати особливості господарювання підприємства та виявлені тенденції в їх зміні, а також експертну оцінку майбутньої динаміки показників, що прямо впливають на виробничий, операційний та фінансовий цикли.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Брусов П.Н. Финансовый менеджмент. Финансовое планирование: Учебное пособие / П.Н. Брусов, Т.В. Филатова. – М.: КноРус. – 2013. – 232 с.
2. Горлачук В.В. Економіка підприємства : [навчальний посібник] / В.В. Горлачук, І. Г. Яненко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – 2010. – 344 с.
3. Казанцев А.К., Серова М.С. Основы производного менеджменту: Учеб. посібник. – М.: ИНФРА-М. – 2006.
4. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : підручник / В.М. Шелудько ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання. – 2013. – 375 с.

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

*Дрок Л.В.,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського*

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ КАФЕДРИ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ОБОРОНИ УКРАЇНИ ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО

Здобутки кафедри військової підготовки Національного університету оборони України імені Івана Черняховського (далі – КВП НУОУ) проходили гарт реформуванням Збройних Сил України (далі – ЗС України) та переформатуванням факультету підготовки офіцерів запасу у структуру кафедри. Водночас, поширення практики комплектування тактичної ланки військового управління офіцерами запасу дозволили науково-педагогічному колективу кафедри продовжити роботу формування резерву молодшого офіцерського складу ЗС України більше ніж за 10 військово-обліковими спеціальностями.

Визначальним етапом становлення КВП НУОУ стало прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 866 “Про військову підготовку громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу”, якою військова підготовка студентів була включена як самостійна навчальна дисципліна до варіативних частин освітньо-професійних програм підготовки. Відповідно до наказу начальника Національної академії оборони України від 13 лютого 2001 року № 167 “Про організацію навчання студентів за програмами офіцерів запасу на факультеті перепідготовки і підвищення кваліфікації (заочного навчання і екстернату)”, з вересня 2001 року було розпочато навчання студентів за програмою підготовки офіцерів запасу на факультеті перепідготовки та підвищення кваліфікації під керівництвом першого її завідувача полковника запасу Валерія Марченка. Йому вдалось створити основу науково-педагогічного колективу, встановити зв’язки з вищими навчальними закладами м. Києва, сформувати навчально-матеріальну базу кафедри на основі матеріально-технічних засобів Київського інституту Військово-Повітряних Сил, розробити навчальні програми підготовки офіцерів запасу за 5 військово-обліковими спеціальностями.

Першими спеціальностями підготовки студентів стали: “Організація об’єднаного забезпечення в наземних військах та авіації”, “Математичне та програмне забезпечення функціонування автоматизованих систем управління”, “Соціальна психологія”, “Політологія”, “Фінансове забезпечення і економіка бойової та господарської діяльності військ (сил)”, перелік яких у подальшому розширювався відповідно замовлень від силових структур країни.

Першу ліцензію на надання освітньої послуги “військова підготовка” кафедра отримала згідно рішення Державної акредитаційної комісії від 22 червня 2004 року, протокол № 51, другу – колектив отримав 7 березня 2009 року, протокол № 77, в подальшому ліцензування діяльності на новий навчальний період та нові спеціальності кафедра отримувала кожні 5 років.

Таким чином, підготовка студентства розпочалася на факультеті перепідготовки і підвищення кваліфікації (заочного навчання і екстернату) в 2001 році на підставі договорів з цивільними вищими навчальними закладами м. Києва.

У відповідності до вимог наказів Міністра оборони України від 24 січня 2006 року № 28 та від 09 лютого 2006 року № 69, спільних наказів Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України від 03 травня 2006 року № 243/344 та від 31 липня 2006 року № 470/4 у серпні 2006 року було створено кафедру підготовки офіцерів запасу Національної академії оборони України.

На *першому етапі (2006–2014рр.)* розвиток КВП НУОУ відбувався екстенсивно за рахунок практичної відсутності конкуренції з боку інших кафедр підготовки офіцерів запасу при Київських вищих навчальних закладах, тому заняття були заповнені такою чисельністю студентів, яка виходила за межі можливості матеріально-технічної бази кафедри. Потрібно було розширення навчально-матеріальної бази за межами Національної академії оборони України, що й було здійснено за спеціальністю “Тилове забезпечення” на базі Київського університету технологій та легкої промисловості.

За перші роки існування кафедри підготовки офіцерів запасу було атестовано до присвоєння першого офіцерського звання “молодший лейтенант запасу” біля 7 000 студентів.

Другий етап (2015–2018рр.) становлення КВП НУОУ розпочався з реорганізації кафедри у факультет підготовки офіцерів запасу згідно наказу начальника НУОУ від 23 червня 2015 року №126 “Про реорганізацію кафедри підготовки офіцерів запасу”.

Ініціював та очолив процес трансформації кафедри у факультет підготовки офіцерів запасу полковник запасу Вадим Марценківський. Робота розпочалася із удосконалення структури факультету підготовки офіцерів запасу шляхом створення кафедр тактики, соціально-гуманітарної та економічної підготовки, тилового забезпечення; розширення переліку військово-облікових спеціальностей з підготовки офіцерів запасу до 8; приведення нормативно-правових документів з організації підготовки офіцерів запасу у відповідність до вимог керівних документів з освітнього процесу; облаштування навчально-матеріальної бази.

З метою підвищення ефективності практичної підготовки студентів посилилась взаємодія факультету підготовки офіцерів запасу з підрозділами забезпечення НУОУ задля використання парку пожежних машин на яких студенти навчалися за спеціальністю “Організація пожежної безпеки”;

з центральними базами забезпечення паливом та речовим майном – з метою покращення підготовки студентів в організації продовольчого, речового, шкіперського і торговельно-побутового забезпечення;

з артилерійськими підрозділами навчального центру с. Дівички – задля підвищення рівня практичних навичків за спеціальністю “Застосування артилерійських підрозділів”.

Крім того, було створено макети місцевості з рельєфом території зони ведення Антитерористичної операції, спеціалізований клас з тренажерами зі стрілецької зброї, розроблено програми обчислень для виконання вправ стрільби в реальному часі.

Важливим здобутком в роботі факультету цього етапу стало наближення змісту навчання та практичної підготовки студентів з тактики, топографії, інженерної

підготовки до реального, умовно-бойового застосування відповідних підрозділів Сухопутних військ ЗС України.

Соціальні психологи проходили теоретичну та практичну підготовку, набували навички первинної психореабілітації постраждалих під час бойових дій у військових частинах Київського гарнізону.

Лідерство факультету підготовки офіцерів запасу НУОУ у підготовці молодшого офіцерського складу запасу стало беззаперечним завдяки науково-педагогічному потенціалу викладацького складу, що отримав бойовий досвід у Афганістані, країнах Африки, Югославії, можливостей навчально-польової бази для відпрацювання практичних навичок володіння зброєю та управління підрозділами, подолання полоси перешкод, мінування та розмінування територій, будівництва переправ, мостів, дій у складі пожежних підрозділів, ведення стрільб з різних типів озброєння.

Разом з тим, другий етап історії кафедри військової підготовки прийшовся на складні для України часи початку окупації РФ Криму, окремих районів Донецької та Луганської областей. Перед факультетом підготовки офіцерів запасу НУОУ постало завдання розробки план-програм підготовки та проведення набору на 4-х місячні курси навчання учасників бойових дій.

Третій етап розвитку КВП НУОУ з 2018 по теперішній час. В 2018 році, відповідно до Директиви Міністра оборони України від 06 жовтня 2018 року № Д-322/1/15 ДСК, факультет підготовки офіцерів запасу реорганізовано в “кафедру військової підготовки Національного університету оборони України імені Івана Черняховського” та на вимогу наказу начальника НУОУ “Про затвердження Положення про кафедру військової підготовки Національного університету оборони України імені Івана Черняховського” від 29 грудня 2018 року № 430 науково-педагогічний склад кафедри військової підготовки оновився офіцерами-викладачами із досвідом служби в зоні Операції об’єднаних Сил.

Кафедру очолив офіцер, учасник бойових дій, полковник Євген Камалов. Завдяки діяльності командира та наполегливій роботі оновленого колективу за короткий термін була удосконалена навчально-матеріальна база кафедри новими сучасними інтернет-технологіями проведення навчальних занять та тренажерів для тренувань з практичної стрільби зі стрілецької зброї в польових умовах. Навчально-методичне забезпечення доповнилося 2 спеціалізованими навчальними класами: з тактичної медицини та загальної тактики. Розширився перелік напрямів підготовки до 11 військово-облікових спеціальностей. Відкрито актуальні військово-облікові спеціальності: “Застосування військових частин і підрозділів протитанкових керованих ракетних комплексів (ПТКРК)”, “Застосування десантно-штурмових підрозділів”, “Застосування з’єднань, військових частин і підрозділів морської піхоти”.

Сформовано чотири предметно-методичні комісії: загально-військової підготовки, гуманітарної та соціально-економічної підготовки, військово-технічної та військово-спеціальної підготовки, вогневої підготовки.

Результатом діяльності колективу кафедри військової підготовки стала її спроможність готувати до військової служби на посадах офіцерського складу тактичної ланки військового управління вкрай необхідних фахівців для ЗС України на високому рівні. Прикладом цьому є участь в бойових діях випускників та студентів кафедри

військової підготовки. Але гордість за наших випусників затьмарюють втрати серед студентів. При виконанні бойових завдань з оборони м. Київ героїчно загинуло 3 випускника кафедри військової підготовки 2020 року. В боях на Миколаївщині, Донеччині поклали свої юні життя студенти та випускники 2022 року навчання.

Висвітлення досягнень та позитивних змін в розвитку КВП НУОУ, історія якої продовжується, виконує незамінну роль у поширенні військових знань та значенні військової служби, доводить значущість підготовки офіцерських кадрів та необхідність продовжувати підготовку молодших офіцерів в умовах воєнного стану від офіцера психолога до командира бойових підрозділів.

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Майхрович Юрій Іванович,

аспірант кафедри теорії та історії культури

НМАУ імені П.І. Чайковського

giorgiochivorio@gmail.com

Науковий керівник –

доктор культурології Бабушка Л.Д.

ВЕДИЧНІ ТА РУНІЧНІ СИМВОЛИ У ВІТЧИЗНЯНИХ СУБКУЛЬТУРАХ

У повсякденному житті сучасна людина, зустрічаючись з архетиповими образами та символами, як правило, не піддає їх рефлексії і найчастіше не усвідомлює самого факту зустрічі з ними. Символи вплетені в повсякденне життя таким чином, що людина їх не помічає, проте постійно перебуває під їхнім впливом. При цьому конкретний символічний вираз архетипу варіюється в залежності від хронотопу - місця та часу його прояву. Конкретне суспільство може по-різному реагувати на той чи інший символ, що виражає його єдине семантичне поле, та давати йому різні історичні та ідеологічні оцінки. Це пов'язано з тим, що символічні втілення архетипів в різні епохи служили і служать не лише засобом реалізації творчого потенціалу людини, а й інструментами управління суспільною свідомістю та маркерами різних соціальних груп, тобто певною мірою знаряддям у боротьбі за культурний, економічний та політичний вплив.

Так, одним з найдавніших та найпоширеніших символів на землі є свастика. У вигляді хреста із «зламаними» кінцями, вона за своїм значенням близька до будь-якого хреста, але в той самий час форма надає свастиці динамічності, що дозволяє її співвідносити з символом руху космосу та творчої енергії. До прикладу, перед Першою світовою війною свастика стала використовуватися членами антисемітських соціалістичних угруповань у Німеччині та Австрії як емблема арійської расової чистоти. В серпня 1920 року її помістили на своїх прапорах нацисти, і з цього часу репутація цього знака була безнадійно зіпсована. Жертвою цього стало, зокрема, слов'янське прикладне мистецтво. Впродовж п'ятдесяти років, починаючи із 40-х – «абсолютної заборони до експонування у радянських музеях підлягали численні зразки вишивки, мережива, костюми та інші вироби, на яких було зображення цього стародавнього сонячного знаку» [1, с. 153]. Така демонізація архаїчних символів яскраво проявилася під час скандалу 1951 року, який був пов'язаний з однією публікацією газети «Челябинский рабочий», де на фотознімку «замість зірки на вежі Московського Кремля виднівся невеликий хрестик, що нагадував фашистську свастику» [4, с. 66]. Ажіотаж, який викликала звичайна типографічна помилка, збурила партійно-державне керівництво, наслідком чого стали розслідування, догани та звільнення.

В 90-х роках минулого століття кожна з держав пострадянського простору разом із усвідомленням національної ідентичності повертає собі й власні історичні державні символи: тризуб (Україна), двоголовий орел (Росія), хрест святого Георгія (Грузія) та

інші. Також все частіше використовується в нових релігійних неоязичницьких течіях й, забута на півстоліття, прадавня символіка. Свастика в багатьох інтерпретаціях та рунічні тексти служать обов'язковими атрибутами популярного на території України, Росії та Білорусії руху слов'янського рідновір'я. Керівники подібних організацій, шляхом власних доктрини націонал-патріотичного виховання з домішками ведичної філософії, часто наражаються на критику з боку прихильників авраамічних релігій, а також звинувачуються в расизмі та екстремізмі різними суспільними організаціями. Хоча, аналізуючи виступи таких діячів неоязичництва як А. Трехлебова, чи А. Хиневича, сучасним блогерам та викривачам шарлатанства можна скільки завгодно звинувачувати їх в «інфоциганському пустослів'ї», але в жодному разі не в соціальних катастрофах.

А ось представники вітчизняних політичних та громадських організацій ультраправого спрямування («Національний корпус», «Демократична сокира», «С14») зовсім не цураються використовувати ще й нацистську символіку, яка є забороненою в нашій державі, як і комуністична. Багато послідовників даних об'єднань відносять себе до неонацистів, тому й в елементах їхнього одягу і татуюваннях можна зустріти зображення Адольфа Гітлера, герба та прапора Третього Рейху, подвоєну германську руну сігель () на емблемі «СС», тощо. Дані персонажі приваблюють до себе увагу тим, що їхній агресивний націоналізм спонукає до «повного перегляду самої методології для дослідження дихотомії «свій-чужий» у суспільстві та виявлення рівня нетерпимості» [2, с. 287]. А в умовах поліетнічності України варто розрізняти патріотизм та крайній націоналізм, адже в деяких країнах «не вбачають відмінності в цих поняттях, оскільки їхні держави є гомогенними в етнічному співвідношенні» [3, с. 4] і дані явища не настільки залежні від політичної ідеології.

Варто зазначити, що, хоча сама архаїчна символіка свастики і рун не несуть в собі певного негативного змісту, заборона їх була історично виправдана трагедіями війни. Тому й сучасний антураж, яким ми оточуємо певні семіотичні коди, стане вирішальним щодо культури вибору вектору розвитку їх сприйняття та продукування.

Список літератури

1. Бокова В. Солнце и солнечные эмблемы / Вестник культурологии. 2012. № 3. С. 149–153.
2. Котова С., Стельмах С. Націоналізм, ксенофобія і толерантність у Східній Європі: витоки, ідеологія, соціальна структура / Міжнародний науковий семінар, 16 жовтня 2018 р. Європейські історичні студії 2018. № 11. С. 282-291.
3. Патріотизм і націоналізм – дві невід'ємні складові політики (інтроформаційний підхід) / Політологічні записки. 2013. № 7.
4. Сушков А. В., Береза А. В. Свастика на башнях Московского Кремля: к истории одной публикации в газете «Челябинский рабочий» в 1951 году / Вестник Челябинского государственного университета. 2015. № 16 (371). С. 66-72.

МЕДИЧНІ НАУКИ

Шнейдерман Софія Іллівна,

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна,

Кафедра загальної та клінічної патології,

Науковий керівник: д. м. н., проф. Проценко О.С.

ВІРТОПСІЯ ЯК ДОПОМІЖНИЙ МЕТОД СУДОВО-МЕДИЧНОГО ТА ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНОГО РОЗТИНУ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Анотація. Основний метод, який використовують патологоанатоми та судово-медичні експерти у своїй роботі – це розтин тіла або аутопсія. Звичайна аутопсія включає в себе інвазивні процедури, що є традиційними методами патологоанатомічного дослідження. На відміну від цього, віртопсія є мінімально інвазивною новою технологією в галузі патологічної анатомії та судової медицини, яка включає технології візуалізації, які зазвичай використовуються у клінічній медицині, такі як комп'ютерна томографія (КТ) та магнітно-резонансна томографія (МРТ) для того, щоб встановити точну причину смерті. Віртопсія – це мультидисциплінарна технологія, що поєднує у собі судову медицину та патологічну анатомію, рентгенологію, комп'ютерну графіку, біомеханіку та фізику. У статті наведено короткий огляд, переваги та недоліки, а також перспективи впровадження у практику нового методу дослідження у патологічній анатомії та судовій медицині під назвою віртопсія.

Ключові слова: віртуальна аутопсія, віртопсія, КТ-дослідження трупа, патологічна анатомія, судова медицина, рентгенологія

Вступ. Традиційно патологоанатомічна та судово-медична експертиза трупа побудована на секційному дослідженні тіла, тобто на його розтині та подальшому вивченні. Безумовно, інвазивна аутопсія до теперішнього часу залишається єдиним способом наукового контролю за правильністю постановки діагнозу і встановлення причини смерті та, таким чином, є «золотим стандартом» посмертної діагностики. Проведення аутопсії з максимальною точністю відображає стан досліджуваного органу або тіла в цілому.

Вперше повідомлення про використання КТ-дослідження на практиці судово-медичної експертизи з'явилося в 1983 р. Першу публічну пропозицію про використання КТ-дослідження як альтернативу класичній аутопсії було озвучено в 1994 р., а вже у 1999 р. група дослідників-медиків ініціювала перше посмертне сканування, використовуючи такі назви проєктів, як «цифровий розтин» або «розтин без скальпелю» [1]. Проєкт був не першим випробуванням, в якому комп'ютерна томографія (КТ) або магнітно-резонансна томографія (МРТ) використовувалися для посмертного сканування, але він був першим, в якому був інтегрований широкий спектр технологій, таких як КТ, МРТ, інвазивна біопсія та тривимірне (3D) зовнішнє сканування, а також систематичне дослідження великої кількості випадків протягом тривалого часу. Сфера інтересу

віртопсії включає дослідження тіл з вогнепальними пораненнями, травмами гострими та тупими предметами, удушеннями, травмами, що пов'язані з ушкодженням черепа та головного мозку, а також дослідження травм та хвороб серця [Додаток 2] та зіставлення отриманих тривимірних моделей органів.

Віртопсія поєднує технологію сканування та рентгенографії з потужністю та можливостями сучасних комп'ютерів. Це є ключовим інструментом, який допомагає встановити точну причину смерті. Крім того, це дозволяє уникнути фізичного розтину трупа, дозволяючи експертам швидше та ефективніше знаходити важливі докази. Збережені скани можна відтворити, що дозволить дослідникам залучити більше експертів.

Матеріали та методи. Вивчення перспектив впровадження віртопсії як елемента дослідження у патологічній анатомії та судовій медицині було проведено шляхом аналізу та систематизації даних літературних джерел.

Результати. При проведенні віртуальної аутопсії відбувається злиття технологій медичної 3D візуалізації, а також 3D сканування поверхні для картування зовнішньої поверхні тіла.

Технологія, що використовується в даний час для проведення віртуального розтину, включає наступні етапи:

- 1) Сканування для тривимірного документування поверхні тіла в масштабі та в кольорі. Це доповнює зовнішнє патологоанатомічне дослідження тіла, яке проводиться при звичайному розтині;
- 2) Мультисрізова та мультиспіральна КТ та МРТ для візуалізації тіла у 3D. Це доповнює внутрішнє патологоанатомічне дослідження тіла під час розтину;
- 3) Посмертна ангіографія, яка візуалізує серцево-судинну систему померлого за допомогою перистальтичного насоса та контрастної речовини;
- 4) Відбір проб без контамінації під візуальним та роботизованим контролем для широкого спектру додаткових судово-медичних аналізів, таких як гістологія, бактеріологія, вірусологія та токсикологія. Ця процедура замінює звичайний збір та зберігання зразків матеріалу тіла.

Патологоанатоми та судові медики можуть розшифрувати та детально вивчити отримане зображення. У той же час цим зображенням можна маніпулювати та повертати його під різними кутами, забезпечуючи миттєву гнучкість, яка відсутня при звичайній аутопсії [5]. Після аналізу 3D-моделі, внутрішнього та поверхневого сканування можна виконати пункційну біопсію, якщо необхідні зразки внутрішніх органів. Усі відскановані дані фіксуються та зберігаються на компакт-дисках.

За допомогою віртопсії можна визначити час смерті, використовуючи зміни, які спостерігаються як у МСКТ, і МРТ. Крім цього, за допомогою віртуальної аутопсії можна зробити те, що завжди є великою проблемою для судово-медичних експертів – це встановити особистість загиблого. Smith et al. [4] описали випадок позитивної ідентифікації померлої людини, яка була досягнута шляхом виконання КТ черепа невідомої людини та порівняння кількох зображень з відповідними характеристиками у прижиттєвій КТ зниклого чоловіка. Результат показав, що вони були абсолютно однаковими у обох комп'ютерних томограмах, що підтвердило особистість зниклого.

MPT і МСКТ можна проводити у разі, якщо смерть була заподіяна вогнепальною зброєю; дані цих методів візуалізації можуть бути інтерпретовані з подальшою кореляцією результатів класичної аутопсії. Спіральні КТ та МРТ з подальшим двовірним багатоплощинним перетворенням та тривимірною реконструкцією поверхні відображають усі складні переломи черепа та пошкодження головного мозку, спричинені вогнепальним пораненням (глибокі уламки кісток та ранові канали) та можуть бути задокументовані в деталях [Додаток 1].

Thali et al. [2] повідомили про випадок дослідження повністю обгорілого тіла внаслідок зіткнення одного автомобіля з нерухомим об'єктом та післяаварійної пожежі. Рентгенологічні методи МСКТ і МРТ дозволили задокументувати пошкодження, викликані опіками, а також криміналістично значущі життєво-важливі реакції, такі як повітряна емболія та аспірація крові.

Plattner [3] доповів про випадок віртуального розтину в результаті утоплення, при якому на рентгенологічних знімках ідентифікували результати масивної декомпресії з баротравмою легень і смертельною газовою емболією.

Зважаючи на все вищезазначене, можна виділити наступні переваги віртуальної аутопсії. По-перше, це можливість цифрового повторного огляду тіла. Повний збережений набір даних може бути вивчений у будь-який час, якщо необхідно отримати другий експертний висновок навіть після поховання або кремації тіла. Таким чином можна уникнути необхідності ексгумації. По-друге, це повний і всеосяжний огляд тіла, включаючи збір даних у тих ділянках, які важко препарувати та отримати до них доступ (наприклад, *art. atlanto-occipitalis*), а також у випадках вираженого трупного розкладання. Крім того, віртопсія може допомогти у разі необхідності швидко та максимально повно отримати дані у рамках аналізу наслідків стихійних лих (теракти, авіакатастрофи тощо). Не менш важливою перевагою є збереження тіла, не підданого аутопсії, що вкрай важливо для представників багатьох релігій та громад.

Незважаючи на очевидні переваги цього методу, варто зупинитися і на недоліках віртопсії як додаткового методу дослідження. Перший і найголовніший недолік – це висока вартість обладнання для проведення віртуальної аутопсії, що може стати серйозною проблемою для багатьох лікувальних закладів. Крім цього, значним обмеженням для самого апарату може стати наявність сторонніх металевих частин у тілі, таких як медичні штифти, протези, кардіостимулятори. Не варто забувати, що при проведенні віртопсії, як єдиного методу діагностики, втрачається можливість визначити колір внутрішніх органів і так само стає неможливим визначити певні патологічні стани (наприклад, запалення) або інфекційний статус тканини.

Крім цього, лікарю буде важко відрізнити рани прижиттєві від посмертних ран і посмертних артефактів, а незначні пошкодження тканин можна не помітити зовсім.

Висновки. Підводячи підсумок, слід сказати, що багато фахівців у сфері медицини відзначають рівноцінність, а у деяких моментах і перевагу віртопсії над секційним дослідженням. З біоетичної точки зору віртопсія може послужити компромісним рішенням, що узгоджується з релігійними почуттями родичів померлого, а КТ-дослідження, будучи оператор-незалежним методом, дає можливість виключити людський фактор у випадках неухважності, поспіху та технічних помилок під час розтину трупу.

Незважаючи на очевидні переваги методу, основними проблемами на шляху впровадження віртопсії у широку практику є висока вартість обладнання, відсутність відповідних фахівців, однаково компетентних у проведенні як радіологічних досліджень, так і судово-медичних експертиз, можливість припущення експертних помилок, а також існування ряду недоліків самої віртопсії в порівнянні з класичною аутопсією, які можуть вплинути на остаточний висновок експерта.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

1. Коков Л. С., Кінле А. Ф., Синіцин В. Є., Філімонов Б. А. Можливості посмертної візуалізації в судово-медичній експертизі трупа: огляд та критичний аналіз літератури. Променева діагностика. Судова медицина. 2015;1:1-28.
2. Thali MJ, Dirnhofer R, Vock P. History of virtopsy. How it all began. The Virtopsy Approach 3d: 3D Optical and Radiological Scanning and Reconstruction in Forensic Medicine. Florida, United States: CRC Press/Taylor & Francis; 2009. p. 11.
3. Plattner T, Thali MJ, Yen K, Sonnenschein M, Stoupis C, Vock P, et al. Virtopsy-postmortem multislice computed tomography (MSCT) and magnetic resonance imaging (MRI) in a fatal scuba diving incident. J Forensic Sci. 2003; 48:1347–55.
4. Smith DR, Limbird KG, Hoffman JM. Identification of human skeletal remains by comparison of bony details of the cranium using computerized tomographic (CT) scans. J Forensic Sci. 2002; 47:937–9.
5. Levy A. D., Harcke H. T., Jr. Essentials of forensic imaging: A text-atlas. CRC Press; 2010.

Додатки.

Додаток 1 - зображення Slicer 3D, моделювання контактного пострілу у голову. Джерело: *Virtopsy*. URL: <https://virtopsy.com/virtopsy-education-1-courses/>, last rewiev 2022, September 15.

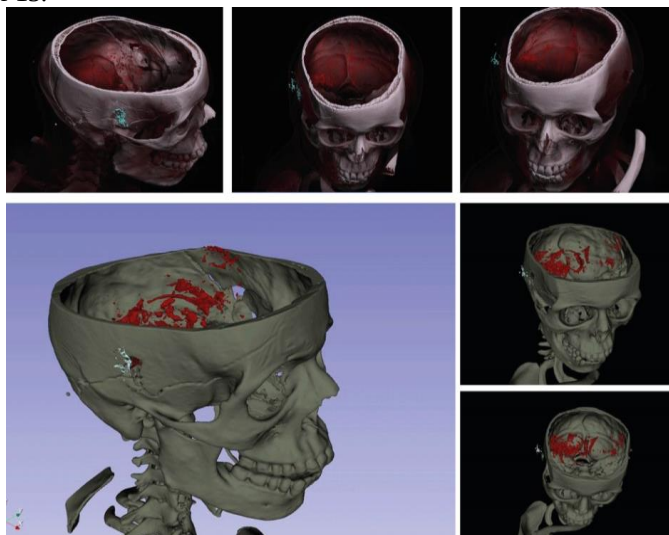

Рис. 1. Моделювання контактного пострілу у голову

Додаток 2 – Посмертний КТ-знімок при раптовій смерті підлітка. На знімку - розширююча аневризма аорти (наявність внутрішньої мембрани, двоконтурність просвіту аорти). Джерело: Клевно С. А., Чумакова Ю. С, Курдюков Ф. Н., Дуброва С. Е., Єфременков Н. С., Земур М. А. *Можливості посмертної комп'ютерної томографії (віртуальної автопсії) у разі смерті від механічної асфіксії. Судова медицина.* 2018;4(4):22–26.

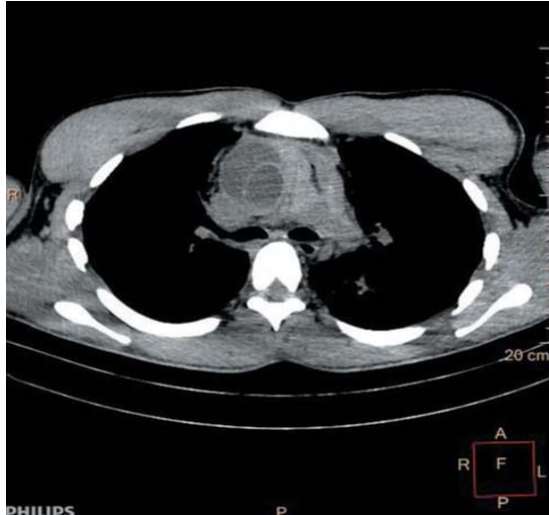

Рис. 2. Розширююча аневризма аорти.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

*Берега Т.П.,
студентка*

Національний авіаційний університет

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

В кримінальному праві, кримінології та криміналістиці надзвичайно важливе значення мають вік потерпілої особи, вік винної особи тощо.

Науковець Л.С. Виготський запропонував таке визначення віку людини – це новий тип будови особистості й її діяльності, ті психічні й соціальні зміни, які вперше виникають на даному віковому етапі і які у найголовнішому і основному визначають свідомість людини, її ставлення до середовища, її зовнішнє і внутрішнє життя, весь хід її розвитку в даний період [2, с.112].

Варто зазначити, що поняття віку є широкоаспектним явищем, що зумовлює різні підходи, до його визначення.

Так, під віком у широкому значенні розуміють календарний період, який пройшов від народження до будь-якого іншого хронологічного періоду в житті людини. У вузькому розумінні слова це такий календарний період психофізіологічного розвитку особи, з яким зв'язані біологічні, соціально-психологічні і правові наслідки для юридичного статусу особи. В залежності від названих критеріїв виділяють такі види віку: а) біологічний (медичний); б) календарний (паспортний хронологічний); в) соціально-правовий.

Біологічний вік характеризується сукупністю показників стану організму індивідуума в порівнянні з відповідними показниками здорових людей цього ж віку (даної епохи), географічних і економічних умов існування.

Календарний вік людини визначається кількістю часу (в роках, місяцях, днях, годинах), який пройшов від дня народження до іншого вікового моменту.

Соціально-правовий вік характеризується соціально-психологічними змінами, рівнем соціалізації особи, обсягом і змістом прав і обов'язків особи, змістом і характером відповідальності.

В свою чергу, протягом життя в організмі людини безперервно відбуваються процеси росту і розвитку та оновлення клітин. У різні періоди життя інтенсивність цих процесів неоднакова, що зумовлює специфічні анатомічні, фізіологічні та психічні особливості, які називають віковими. Відповідно до вікових особливостей розвитку організму весь життєвий цикл людини поділяють на періоди [1, с.57].

Встановлення віку має принципове значення з точки зору кримінального процесуального права, тому що в чинному кримінальному кодексі України (далі за текстом – КК України) чітко визначений вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність.

Так, відповідно до ч.1 ст.16 КК України кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення злочину виповнилося шістнадцять років. В той же час, відповідно до ч.2 ст.16 КК України особи, що вчинили злочини у віці від чотирнадцяти до шістнадцяти років, підлягають кримінальній відповідальності лише за умисне

вбивство, посягання на життя державного чи громадського діяча, працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця, судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя, захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги, представника іноземної держави, умисне тяжке тілесне ушкодження, умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, диверсія, бандитизм, терористичний акт, захоплення заручників, згвалтування, насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом, крадіжку, грабіж, розбій, вимагання, умисне знищення або пошкодження майна, пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів, угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна, незаконне заволодіння транспортним засобом, хуліганство [3].

Експертиза визначення віку може проводитись у будь-якому віці, однак, крім зазначеного, частіше встановлюється також вік 55 і 60 років (пенсійний) [4].

Визначення віку проводиться за сукупністю ознак, із яких він виводиться як певна середня величина. Ознаки віку поділяють на дві групи [4]:

1. Росту (розвитку);
2. Старіння (в'янення).

До ознак росту (розвитку) належать у дитячому, підлітковому та юнацькому віці показники росту, маси тіла, окружності грудної клітки, ступені диференціювання кісток скелета, прорізування молочних зубів і заміна їх на постійні, наявність і ступінь прояву вторинних статевих ознак.

До ознак старіння (в'янення) відносять зміни шкіри, волосся, ступінь стирання жувальної поверхні зубів, інволютивні зміни кісткової системи.

Таким чином, людина протягом життя зазнає низку психологічних та біологічних змін, які в свою чергу позначаються на її статусі в суспільстві. Науковцями вироблено ряд ознак, за допомогою яких фахівці з спеціальними знаннями мають можливість встановити приблизний вік досліджуваної особи. В свою чергу, встановлений вік здатний породжувати, змінювати та скасовувати певні правові наслідки діяльності тієї чи іншої особи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. А.В. Степанюк. Біологія 9 клас: Навч. посібник. – Тернопіль, 2009. – с. 287.
2. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2007. – С. 254 – 275.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 (з зм. і доп.) // ВВРУ. - 2001. - № 25-26, ст.131.
4. Національна академія внутрішніх справ // Судово-медична експертиза потерпілих, підозрюваних та інших осіб [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.naiu.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-kriminalistiki-ta-sudovoyi-medicini/navchalno-metodichna-robota/navchalno-metodichni-materiali-dlya-distancijnogo-navchannya.html>

*Гарбуза В.А.,
студентка
Львівський національний університет*

ТЕОРІЯ РОЗПОДІЛУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Теорія розподілу влади у сучасній державно – правовій теорії займає помітне місце. Зацікавленість до даної теорії у міру розвитку суспільства не тільки не слабіла, а навпаки ще більш зростала. Це пов'язано з рядом причин, а саме: беззаперечна дієвість і значущість теорії поділу влади; перспективність її як методу відвернення концентрації влади в руках однієї особи або групи осіб і можливості становлення їх диктатури або тиранії над населенням певної держави.

Розглядаючи питання поділу влади слід звернути свою увагу до першоджерел розвитку теорії поділу державної влади. Фундаментальну працю французького правника Шарля Луї де Монтеск'є взято в основу конституційного ладу в більшості країн світу (починаючи з кінця XVIII ст. і до сьогодні). Він в своїх працях та поглядах був прихильником лібералізму як державної ідеології. Форма закріплення ідеї розподілу влади в конституціях стала досить поширеною в країнах, що утворились у результаті розпаду колишньої соціалістичної системи та Радянського Союзу. Закріплення ідей розподілу влади в цих країнах є, насамперед, декларування намірів розбудови демократичного суспільства. Філософські й політичні погляди Монтеск'є викладено у праці «Про дух законів» (1748 р.), прогресивний теоретик був представником інтересів буржуазії у її боротьбі проти феодалізму й політичного абсолютизму [2].

Також слід звернути увагу і на праці англійського мислителя, політичного філософа та теоретика природного права Джона Локка, який у своїй книзі «Два трактати про правління» вважав, що найкращою формою правління є конституційна монархія з необхідним поділом гілок влади на парламентську, виконавчу та феодальну. У своїй теорії суспільного трактату виходить із природного стану людства, де люди мають право на життя, рівність, свободу та приватну власність. В природних умовах, пригнічення кимось чийхось прав може закінчитися помстою, а внаслідок помсти за помсту може виникнути війна. Для уникнення цього держава потрібна в якості арбітра. Для цього громадяни передають державі частину своїх суверенних прав, власником яких вони залишаються і надалі. Держава повинна забезпечувати їх на кращому рівні, ніж це можуть самі люди в природному стані. Якщо права людей масово порушуються, тоді вони мають право скинути владу [3].

На сьогодні, державна влада – здатність одного суб'єкта нав'язувати свої веління іншим суб'єктам у сфері управління справами держави і суспільства шляхом та методом використання можливостей державного апарату.

Державна влада порівняно незалежна і є основою діяльності державного апарату. В Україні діяльність апарату держави засновується на принципі поділу влади. Вказаний принцип установлює необхідність чіткого та повного визначення функцій органів держави, а також присутності системи стримувань та противаг, що забезпечують

неможливість втручання однієї влади у діяльність іншої. Згідно до статті 6 Конституції «Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України». Виконання цього принципу покликане запобігати концентрації всієї державної влади в руках однієї особи чи одного органу, що, як свідчить історична практика, приводить до свавілля та деспотизму у керівництві державою і суспільством. Напевно тому, в Конституції України, зокрема в статті 5, чітко закріплено те, що носієм суверенітету і єдиним джерелом державної влади є лише народ, а також право визначати і змінювати конституційний лад без тиску держави, її органів чи посадових осіб [1].

Особливе місце займає Президент України, так як його особа не входить до жодної з гілок влади. Однак його статус як глави та керівника держави надає йому певні повноваження, відповідно до яких він є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, має бути прикладом додержання Конституції та забезпечувати всі права і свободи людини та громадянина [1]. В свою чергу, Президент виконує об'єднуючу функцію, має право впливати на державні органи у ході здійснення ними державної влади.

Законодавчу владу в Україні здійснює Верховна Рада України; виконавчу владу – Кабінет Міністрів України, міністерства, центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації; судову владу – Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції. Відокремлені від органів державної влади Президент України та органи Прокуратури.

Систему або порядок утворення прав і обов'язків, а також поділ прав та повноважень між трьома гілками влади, визначає Конституція держави. Важливим кроком до становлення правової держави стало прийняття Конституції України на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року.

Також слід зазначити, що законодавча влада чиниться народом за допомогою референдуму та парламенту, що безпосередньо ним обирається на загальних, гласних та демократичних виборах до Верховної Ради. Не можна собі уявляти парламент як поле битви, де наштотуються одне на одного всі інтереси даного суспільства, депутати мають бути носіями та захисниками інтересів народу, який обрав їх до парламенту.

Світовий досвід показує, що парламент тоді виступає справжнім представником нації, коли в його складі наявні великі політичні об'єднання депутатів, які виражають інтереси значних верств виборців.

Виконавча влада здійснюється Президентом України через створений ним уряд (Кабінет Міністрів). Кабінет Міністрів несе політичну відповідальність перед Президентом і перед Верховною Радою, невиконання своїх обов'язків несе за собою відставку уряду.

Судова влада реалізується через систему судів загальної юрисдикції, а також Конституційного Суду, який вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України, дає офіційне тлумачення Конституції України та законів України, а також розглядає справи про захист конституційних прав і свобод громадян [4].

Організація державної влади потребує серйозного вдосконалення. Все ж самі по собі зміни не гарантуватимуть підвищення ефективності державної влади, на нашу думку,

важливу роль буде мати навіть найдрібніші елементи та деталі механізму здійснення державної влади. Тому дана тема є актуальною, адже на сьогоднішній день принцип поділу влади втілили в життя дуже багато країн, про що говорить прагнення до демократії, як виразу влади народу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: [Текст]: офіц. текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.] – К.: Мін-во Юстиції України, 2006. – 124 с. – ISBN 966-7630-14-5.
2. Інтернет ресурс // режим доступу <http://ukraine-diplom.com/60/16180-teoriya-rozpodilu-vlad-sh-monteskye.html>.
3. Інтернет ресурс // режим доступу http://e-works.com.ua/work/5845_Teoriya_piznannya_DjLokka.html.
4. Інтернет ресурс // режим доступу http://ukrexport.gov.ua/ukr/about_ukraine/ustriy/.

Данилюк О.О.,

студент

Національного Юридичного Університету ім. Я. Мудрого

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

На сьогодні в Україні проводиться комплекс реформ, націлений на реформування законодавства і приведення його до норм європейського рівня. Реформування проводиться у сферах цивільного, кримінального, аграрного права, реформується судова система. Але особливої уваги заслуговує саме діяльність українською прокуратури та поліпшення якості її діяльності, та ефективності її працівників.

Актуальність даної теми є в тому, що на сьогодні прокуратура втратила доволі велику кількість своїх повноважень, а кваліфікаційний рівень її працівників на практиці є недостатньо високим, а отже і діяльність прокуратури, як єдиної, централізованої системи органів державної влади яка здійснює обвинувальну, представницьку та наглядову функції знаходиться у скрутному становищі. Підвищення кваліфікаційного рівня - це ефективний засіб для успішного виконання покладених на органи прокуратури задач на ниві утвердження верховенства права, зміцнення законності, захисту прав і свобод людини і громадянина, громадських і державних інтересів. Потрібно пам'ятати, що підвищення кваліфікації кадрів в органах прокуратури України розглядається як система заходів, спрямованих на навчання, послідовне вдосконалення професійного рівня знань, умінь і навичок прокурорсько-слідчих працівників, необхідних для ефективного виконання завдань, поставлених перед органами прокуратури України.

Правові аспекти підвищення даної проблеми розглядаються в наукових працях В.Бабкова, М.Бурбика, С.Винокурова, Л.Гріцаєнка, І.Козьякова, В.Кравченко, В.Куц, М.Мичка, Г.Середа, та інших вітчизняних вчених.

На мою думку, що до питання підвищення рівня кваліфікації прокурорсько-слідчих працівників, нам потрібно звернутися до досвіду країн Європи. Це збігається з думкою Г.Середа, який вважає, що найближчим часом необхідно кардинальне реформування прокурорської системи підвищення кваліфікації, в тому числі диференціації строків його проходження різними категоріями працівників, перехід до популярної в Європі системі тренінгових моделей. Наприклад, у ФРГ діє така модель підвищення кваліфікації прокурорів і слідчих, яка ураховує найбільш важливих принципів навчання: безперервності, гнучкості, поєднання теорії та практики, диверсифікації (різноманіття рівнів і форм підвищення кваліфікації), прогностичності, доступності, диференціації програм навчання, системності, науковості, інноваційності, а посади викладачів і наукових працівників займають особи з досвідом практичної роботи в органах прокуратури, а отже можуть надати чудові практичні знання, що є незамінними при практичній діяльності.

Отже можна прийти до висновку, що для України на даному етапі розвитку дуже важливим є розвиток методів викладання інформації, та реформування прокурорської системи

підвищення кваліфікації, при цьому беручи увагу на досвід країна ЄС, в якому можна знайти дуже діючі способи покращення якості її діяльності, та ефективності її працівників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Винокуров С.В. Становлення нової моделі прокуратури / С.В. Винокуров // Юридичний вісник України. – 2005. – № 38. – 24–30 вер. – С.1–4.
2. Грицаєнко Л. Особливості діяльності органів прокуратури Японії /Л. Грицаєнко // Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – № 10 (52). –С. 120–122.
3. Козьяков І. Модель концепції освітньої та наукової діяльності Національної академії прокуратури України / І. Козьяков, Н. Наулік // Правова політика в Україні: питання теорії та практики : зб. матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 24 жовтня 2014 року) : в 2 т. – К. : Національна академія прокуратури України, 2014. – м Т. 1. – С. 96–100.
4. Кравченко В. Профілактично-виховна робота з кадрами в органах прокуратури України / В. Кравченко // Вісник прокуратури. – № 8(86). – 2008. – С. 48–54.
5. Куц В.М. Підготовка прокурорських кадрів у контексті реформування правничої освіти: європейської моделі та вітчизняні реалії / В.М. Куц //Юридична наука. – 2011. – № 1(1). – С. 28–33.
6. Мичко М. Прокуратура в країнах Азії / М. Мичко // Вісник прокуратури. – 2008. – № 12 (90). – С. 84–94.
7. Мичко М.І. Функції та організаційний устрій прокуратури / М.І. Мичко. – Донецьк : Донецчина, 2001. – 272 с.
8. Серeda Г.П. Підготовка кадрів для органів прокуратури: сьогодення та перспективи розвитку / Г.П. Серeda // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2007. – № 3. – С. 5–9.

Старков І.О.,
аспірант університету «КРОК»

ВИПЛАТА РЕПАРАЦІЙ. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ПИТАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.

Актуальним питанням сьогодення є функціонування механізму виплати репарацій. Тема викликала таку цікавість суспільства, правників та науковців у зв'язку з військовим вторгненням на територію України. Сьогодні і в найближчому майбутньому це питання буде піддаватись детальному вивченню та спостереженню за результатами такого вивчення. Виплати компенсацій, як наслідок завданої шкоди військовою агресією, є однією зі складових міжнародного права та співіснування різних країн.

У зв'язку з початком військових дій на певній території населення цієї території зазнає порушення своїх майнових та немайнових прав. Історичний приклад наслідків для України Другої світової війни досить чітко окреслює проблематику.

Друга світова війна була тією історичною подією, яка не тільки змінила політичний, соціально-економічний та культурний розвиток світу, а й залишила глибокий слід у долі кількох поколінь людей у різних державах. Українці належали до народів, які постраждали в період війни найбільше, адже Україна була ареною безперервних бойових дій, а нацистська окупація, розгортання руху Опору примножили важкі демографічні та економічні збитки. Це, у свою чергу, вплинуло на умови життя та «соціально-психологічний портрет» українського повоєнного суспільства [1, с. 99].

На сьогодні постає справедливе питання у відновленні своїх порушених прав особами, що постраждали внаслідок військових дій на території їх проживання. Одним із можливих шляхів компенсації є виплата репарацій.

Репарація - це повне або часткове відшкодування збитків, завданих державі, що перемогла у війні, за рахунок переможеної держави, яка розв'язала війну [2, с. 508].

Інститут репарацій уперше зафіксовано у Версальському мирному договорі 1919 року, який зобов'язав Німеччину відшкодувати збитки, заподіяні нею під час Першої світової війни в 1914–1918 роках.

Виплата репарацій проводиться у вигляді реституції, грошової або іншої матеріальної компенсації, а також одночасно реституції та компенсації. Обсяг і характер репарацій визначаються відповідно до завданих матеріальних збитків.

За юридичним змістом репарація відрізняється від контрибуції, що була даниною переможцеві у війні й існувала у міжнародно-правовій практиці до 1919 року.

Сучасне міжнародне право передбачає матеріальну відповідальність держави за розв'язання агресивної війни - т. з. військові репарації. Так, рішеннями Ялтинської конференції 1945 року та Берлінської (Потсдамської) конференції 1945 року була передбачена виплата репарацій Німеччиною, Паризькими мирними договорами 1947 року - виплата колишніми союзниками Німеччини у Другій світовій війні 1939–1945рр [3].

Таким чином, на даний час є певна історична практика виплат репарацій. Разом з тим,

постає питання, як втілити виплату репарацій в умовах сьогодення.

Розрахована у фінансовому вираженні шкода означає шкоду, яка заподіяна як самій державі, так і її громадянам та компаніям. Держава має право вимагати компенсацію за шкоду, яка завдана здоров'ю її посадових осіб та громадян. Компенсуються не тільки матеріальні збитки, але й моральна шкода, наприклад втрата рідних та близьких, біль та страждання, образи. У випадку незаконного позбавлення свободи суди виносили рішення про виплату потерпілому фіксованої суми за кожен день утримання [4, с.287].

Матеріальна відповідальність також може бути абсолютною й обмеженою. Абсолютна відповідальність не вимагає доказів того, що шкода завдана на підставі вини суб'єкта. Встановлення факту завдання шкоди та причинного зв'язку з діями, що потягли шкоду, є достатнім доказом для виникнення відповідальності й обов'язку сплатити компенсацію[5, с.324].

Таким чином, вбачається необхідність у зборі доказів для притягнення до відповідальності. Необхідно зазначити, що збір доказів повинен бути якомога якіснішим та таким, що розкриватиме подію такою як вона була насправді, без викривлень та надання можливості застосувати викривлення суті події. Ще однією зі складових, для реалізації шляху отримання репарацій, вбачається необхідність в успішному розслідування таких злочинів. Це є важливим для притягнення держав та їх посадових осіб до кримінальної та матеріальної відповідальності за вчинення ними таких злочинів та участь у них з відповідними компенсаціями. Якісний збір доказової бази гарантуватиме успішне розслідування, яке в свою чергу робить міцною позицію країни, що вимагатиме репарацій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Якобчук Н. Українське суспільство у повоєнний період (1945–1953 рр.): соціальний вимір і повсякденність. Електронний науковий фаховий журнал. Військово – історичний мередіан. 99 с. URL: https://vim.gov.ua/pages/_journal_files/22.07.2019/pdf/VIM_24_2018-99-112.pdf (дата звернення 01.09.2022).
2. Словник української мови: 1970-1980, у 11 т./ Т.8. Том 8. 508 с.
3. Савчук К. О.Репарації // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Репарації> (дата звернення 01.09.2022)..
4. Теліпко В.Е., Овчаренко А.С. Міжнародне публічне право: Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2010. 287 с.
5. Буроменський М.В. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ: Юрінком інтер, 2006. 324 с.